Tervolan kunta

27.11.2024

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 28.11.2024

KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO

HE 192/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Tervolan kunta kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) tulee voimaan 1.1.2025. Tällä lailla kumotaan entinen ja saman niminen kotoutumisen edistämisestä annettu laki (1386/2010). Jo ennen lain voimaantuloa siihen on tehty muutoksia. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (322/2024) on vahvistettu 13.6.2024 ja se tulee voimaan 1.1.2025.

Hallituksen esityksessä lakiin esitetään tehtäväksi vielä uusia muutoksia. Esityksessä Kansaneläkelaitokselle sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun perustoimeentulotuen osalta luovuttaisiin kokonaan. Ahvenanmaan maakunnan kunnille ei korvattaisi myöskään jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia. Toimeentulotuesta hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan kunnille aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Lisäksi eräitä kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviä kumottaisiin laista kotoutumisen edistämiseen kohdistuvien hallituksen säästötoimenpiteiden vuoksi.

Vaikutus kuntien perustoimeentulotukimenoihin

Alun perin kehysriihessä sovitun 58 milj. euron säästön oli tarkoitus syntyä toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhentämällä kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Hallituksen esityksen valmistelun kuluessa on huomattu, että säästöt syntyisivätkin pääosin

TERVOLAN KUNTA
Keskustie 81
95300 TERVOLA

Puh. 040 124 2411
tervolan.kunta@tervola.fi
etunimi.sukunimi@tervola.fi

tervola.fi
y-tunnus 0193249-1

vasta vuonna 2027, sillä kunnan osuus toimeentulotuesta huomioidaan tekemällä sitä vastaava vähennys kunnalle maksettavasta peruspalvelujen valtionosuudesta kahden vuoden viiveellä. Koska toimeentulotuen säästöt tulevat pääosin viiveellä, on momentille 32.50.30 tehty uusi 58 miljoonan euron vähennys, joka kohdistuu esityksessä laskennallisiin korvauksiin. Mikäli kuntien perustoimeentulotuen rahoitusosuuden perintää voidaan nopeuttaa, laskennallisiin korvauksiin olisi mahdollista tehdä asetusmuutoksella tasokorotukset vuosina 2026- 2027.

Lausunto kuntien perustoimeentulotuen rahoitusosuuden vähennyksestä

Hallituksen esittämä toteuttamistapa ei ole järkevä, koska se johtaa laskennallisten korvausten notkahtamiseen vuonna 2025, minkä jälkeen niitä taas mahdollisesti nostettaisiin tasokorotuksella. Mikäli hallitus haluaa pitää kiinni 58 milj. euron säästöstä, tulee se toteuttaa alkuperäisen suunnitelman mukaisesti toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhentämällä, vaikkakin säästö syntyy pidemmällä aikavälillä.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Laskennalliseen korvaukseen kohdistuva leikkaus on ristiriitaista siihen nähden, että samalla ollaan kuntien velvoitteita lisäämässä. Hallituksen esityksen mukaiset normien purut tuovat lähinnä marginaalisia säästöjä, eivätkä ole missään suhteessa laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaan leikkaukseen. Laskennallisen korvauksen turvin on etenkin pieniin kuntiin pystytty palkkaamaan kotouttamiseen lisäresursseja, mikä on edesauttanut maahanmuuttajien integroitumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Lisäksi tulkitsemiskustannusten siirtämistä osaksi laskennallista korvausta tulee harkita uudelleen. Mikäli tulkitsemiskustannukset ovat jatkossa osa laskennallista korvausta, johtaa se kunnissa hyvin todennäköisesti vain tiettyjen pakolaisryhmien vastaanottamiseen. Tulkitsemistarve vaihtelee merkittävästi eri väestöryhmien välillä. Osa voi olla täysin luku- ja kirjoitustaidottomia, jolloin tulkitsemiskustannukset ovat suuret. Toisaalta osa voi olla luku- ja kirjoitustaitoisia sekä englannin kieltä osaavia, jolloin tulkitsemiskustannuksia ei juurikaan synny.

Tervolan kunta

27.11.2024

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

Hallituksen esityksessä esitetään kumottavaksi useita kohtia, joilla on vain marginaalisia vaikutuksia kuntien kustannuksiin.

Lain 13 §:stä kumottaisiin määräys kotouttamisohjelmasta laadittavasta asiakirjasta. Määräyksen kumoaminen ei tuo merkittäviä säästöjä, koska kunnat ovat jo aikaisemman lainsäädännön perusteella laatineet kotouttamisohjelmia. Näkemyksemme mukaan olisi jatkossakin hyvä olla asiakirja, johon on kuvattu kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi (§ 15) esitetään kumottavaksi. Osa kyseisen pykälän määräyksistä huomioidaan aiemmassa pykälässä 14 osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin osalta esitetään, että hyvinvointialue voi kunnan pyynnöstä osallistua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin. Jotta kunnilla on tosiasiallinen mahdollisuus saada hyvinvointialue mukaan palvelutarpeen arviointiin hyvinvointialueiden nykyinen tilanne huomioiden, tulee kyseinen kohta muuttaa hyvinvointialueita velvoittavaksi. Hyvinvointialueen tulee osallistua palvelutarpeen arviointiin, mikäli kunta niin pyytää. Pykälä 15 voidaan näkemyksemme mukaan siis kumota, mikäli hyvinvointialueita velvoitetaan osallistumaan palvelutarpeen arviointiin.

Hyvinvointialueen velvollisuuksia esitetään karsittavaksi myös monialaista kotoutumissuunnitelmaa koskevan pykälän (17 §) kumoamisella. Pykälä voidaan kumota, mikäli kotoutumissuunnitelman laadintaa koskevassa 20 §:ssä hyvinvointialue velvoitetaan osallistumaan kotoutumissuunnitelman laadintaan kunnan pyytäessä. Hyvinvointialueet on hyvä mainita myös muissa kotoutumissuunnitelmaa koskevissa pykälissä, mikäli hyvinvointialue on osallistunut kotoutumissuunnitelmaan laadintaan kunnan pyynnöstä. Esimerkiksi kotoutumissuunnitelman tarkistamista koskevasta pykälästä (22 §) kumottaisiin määräykset monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistamisesta. Pykälään tulee lisätä hyvinvointialueille velvoite osallistua kotoutumissuunnitelman seurantaan ja tarkistamiseen, mikäli hyvinvointialue on osallistunut kotoutumissuunnitelman laadintaan.

Perheen kotoutumissuunnitelmaa koskeva 21 § voidaan näkemyksemme mukaan kumota.

TERVOLAN KUNTA
Keskustie 81
95300 TERVOLA

Puh. 040 124 2411
tervolan.kunta@tervola.fi
etunimi.sukunimi@tervola.fi

tervola.fi
y-tunnus 0193249-1

Tervolan kunta

27.11.2024

Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmää koskeva määräys (48 §) esitetään myös kumottavaksi. Määräystä ei tule kumota kokonaisuudessaan vaan jättää kunnille mahdollisuus monialaisen yhteistyöryhmän perustamiseen. Onnistunut kotouttaminen vaatii useiden eri toimijoiden välistä yhteistyötä, jolloin niiden välinen yhteistyöryhmäkin on tarpeellinen.

Lausunto vaikutuksista kuntiin

Kevennettävät tehtävät ovat kuntien näkökulmasta varsin vähäisiä ja tuovat vain marginaaliset säästöt etenkin, kun kunnat ovat jo tehneet valmistelevia toimenpiteitä lain voimaantuloa varten. Normin purut vähentävät lähinnä hyvinvointialueiden tehtäviä ja siten tuovat kunnille entistä suuremman roolin kotouttamistyössä.

Kuntien toiminnan pitkäjänteisen suunnittelun kannalta kotoutumisen edistämisestä annettavien säädösten valmistelu on ollut heikkoa. Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) tulee voimaan 1.1.2025. Tällä lailla kumotaan entinen ja saman niminen kotoutumisen edistämisestä annettu laki (1386/2010). Jo ennen lain voimaantuloa siihen on tehty muutoksia. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (322/2024) on vahvistettu 13.6.2024 ja se tulee voimaan 1.1.2025.
Nyt lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä ollaan lakia edelleen muuttamassa ja muutosten on tarkoitus astua voimaan 1.1.2025. Kuntien kannalta aiheuttaa suurta epätietoisuutta, minkä mukaan toimintoja suunnitellaan, vanhan lain, uuden 1.1.2025 voimaantulevan lain vai nyt vielä käsittelyssä olevien muutosten mukaan.

Julkisen hallinnon pitkäjänteinen suunnittelu tulee pohjautua ennakoitavuuteen, tietoon sekä hyvään, asianmukaiseen ja huolelliseen lainvalmisteluun.

Tervolan kunnanhallitus

TERVOLAN KUNNANHALLITUS

Mika Simoska
kunnanjohtaja

Sari Tervaniemi
hallintojohtaja

TERVOLAN KUNTA
Keskustie 81
95300 TERVOLA

Puh. 040 124 2411
tervolan.kunta@tervola.fi
etunimi.sukunimi@tervola.fi

tervola.fi
y-tunnus 0193249-1